



Συλλογή της Νομολογίας

Υπόθεση C-433/16

Bayerische Motoren Werke AG
κατά
Acacia Srl

(αίτηση του Corte suprema di cassazione
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)

«Προδικαστική παραπομπή – Διεθνής δικαιοδοσία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις – Κανονισμός (ΕΚ) 44/2001 – Διανοητική ιδιοκτησία – Κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα – Κανονισμός (ΕΚ) 6/2002 – Άρθρα 81 και 82 – Αγωγή για τη διαπίστωση μη παραποίησης/απομίμησης – Διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων κοινοτικών σχεδίων ή υποδειγμάτων του κράτους μέλους κατοικίας του εναγομένου»

Περίληψη – Απόφαση του Δικαστηρίου (δεύτερο τμήμα) της 13ης Ιουλίου 2017

1. Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Διεθνής δικαιοδοσία και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις – Κανονισμός 44/2001 – Παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας – Παράσταση του καθού ενώπιον του δικαστηρίου που έχει επιληφθεί της υποθέσεως – Αμφισβήτηση της δικαιοδοσίας, η οποία έχει επικουρικό χαρακτήρα σε σχέση με άλλες δικονομικές ενστάσεις που έχουν προβληθεί με την πρώτη πράξη άμυνας – Παράσταση ενώπιον του δικαστηρίου μη συνεπαγόμενη την απονομή δικαιοδοσίας

(Κανονισμός 44/2001 του Συμβουλίου, άρθρο 24)
2. Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Διεθνής δικαιοδοσία και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις – Κανονισμός 44/2001 – Πεδίο εφαρμογής – Αγωγή για τη διαπίστωση μη παραποίησης/απομίμησης, προβλεπόμενη από το άρθρο 81, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 6/2002, για τα κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα – Δεν εμπίπτει – Εφαρμογή του κανονισμού 6/2002 – Δίκαιο των δικαστηρίων του κράτους μέλους της κατοικίας του εναγόμενου – Εξαιρέσεις

(Κανονισμοί του Συμβουλίου 44/2001 και 6/2002, άρθρο 82)
3. Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Διεθνής δικαιοδοσία και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις – Κανονισμός 44/2001 – Ειδικές δωσδικίες – Δικαιοδοσία ως προς τις ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας – Πεδίο εφαρμογής – Αγωγή για τη διαπίστωση μη παραποίησης/απομίμησης, προβλεπόμενη από το άρθρο 81, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 6/2002, για τα κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα – Δεν εμπίπτει

(Κανονισμοί του Συμβουλίου 44/2001, άρθρο 5, σημείο 3, και 6/2002, άρθρο 79 § 3, στοιχείο α')

4. Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις – Διεθνής δικαιοδοσία και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις – Κανονισμός 44/2001 – Ειδικές δωσιδικίες – Δικαιοδοσία ως προς τις ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας – Πεδίο εφαρμογής – Αγωγές για τη διαπίστωση κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης και αθέμιτου ανταγωνισμού οι οποίες είναι συναφείς με αγωγή για τη διαπίστωση μη παραποίησης/απομίμησης κοινοτικού σχεδίου ή υποδείγματος – Δεν εμπíπτουν – Προϋποθέσεις

(Κανονισμοί του Συμβουλίου 44/2001, άρθρο 5, σημείο 3, και 6/2002, άρθρο 79 § 3, στοιχείο α')

1. Το άρθρο 24 του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, έχει την έννοια ότι η ένσταση ελλείψεως δικαιοδοσίας που προβάλλεται με την πρώτη πράξη άμυνας, επικουρικός σε σχέση με άλλες δικονομικές ενστάσεις οι οποίες προβλήθηκαν με την ίδια πράξη, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αποδοχή της διεθνούς δικαιοδοσίας του επιληφθέντος δικαστηρίου, οπότε δεν συντρέχει παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας δυνάμει του άρθρου αυτού.

Βάσει της νομολογίας του σχετικά με το άρθρο 18 της Σύμβασης των Βρυξελλών, διάταξη ουσιαστικά πανομοιότυπη με αυτή του άρθρου 24 του κανονισμού 44/2001, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι η αμφισβήτηση της διεθνούς δικαιοδοσίας του επιληφθέντος δικαστηρίου εμποδίζει την παρέκταση της δικαιοδοσίας αυτής, εφόσον ο ενάγων και το δικαστήριο που επελήφθη της υποθέσεως έχουν τη δυνατότητα να αντιληφθούν, ήδη από την προβολή του πρώτου αμυντικού ισχυρισμού του εναγομένου, ότι η άμυνα αυτή αποσκοπεί στην αμφισβήτηση της διεθνούς δικαιοδοσίας. Το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση που με την πρώτη πράξη άμυνας προβάλλονται, πέραν της ενστάσεως ελλείψεως δικαιοδοσίας του επιληφθέντος δικαστηρίου, και αιτήματα επί της ουσίας της διαφοράς (απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Cartier parfums-lunettes και Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Επομένως, η εκ μέρους του εναγομένου αμφισβήτηση, με την πρώτη πράξη άμυνας, της διεθνούς δικαιοδοσίας του επιληφθέντος δικαστηρίου εμποδίζει την παρέκταση της δικαιοδοσίας κατά το άρθρο 24, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 44/2001, χωρίς να έχει σημασία το εάν η αμφισβήτηση αυτή αποτελεί ή όχι το μοναδικό αντικείμενο της εν λόγω πράξεως.

(βλ. σκέψεις 33, 34, 36, διατακτ. 1)

2. Το άρθρο 82 του κανονισμού (ΕΚ) 6/2002 του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2001, για τα κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα, έχει την έννοια ότι οι κατά το άρθρο 81, στοιχείο β', του κανονισμού αγωγές για τη διαπίστωση μη παραποίησης/απομίμησης πρέπει να ασκούνται, σε περίπτωση που ο εναγόμενος έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώπιον των δικαστηρίων κοινοτικών σχεδίων και υποδειγμάτων του κράτους μέλους αυτού, εκτός εάν συντρέχει παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας κατά την έννοια των άρθρων 23 ή 24 του κανονισμού 44/2001 και με την επιφύλαξη των περιπτώσεων εκκρεμοδικίας και συνάφειας που προβλέπουν οι εν λόγω κανονισμοί.

Συναφώς, επισημαίνεται, καταρχάς, ότι, παρά την αρχή της εφαρμογής του κανονισμού 44/2001 στις αγωγές με αντικείμενο κοινοτικό σχέδιο ή υπόδειγμα, η εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του κανονισμού αυτού όσον αφορά την εκδίκαση των αγωγών και ανταγωγών που προβλέπει το άρθρο 81 του κανονισμού 6/2002 αποκλείεται βάσει του άρθρου 79, παράγραφος 3, του δεύτερου αυτού κανονισμού. Λαμβανομένης υπόψη της εξαίρεσης αυτής, η διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων κοινοτικών σχεδίων ή υποδειγμάτων, τα οποία προβλέπει το άρθρο 80, παράγραφος 1, του κανονισμού 6/2002 για την εκδίκαση των κατά το άρθρο 81 αγωγών και ανταγωγών, απορρέει από τους κανόνες που προβλέπει ευθέως ο κανονισμός αυτός, οι οποίοι αποτελούν *lex specialis* έναντι των κανόνων του κανονισμού 44/2001 (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 5ης Ιουνίου 2014, Coty Germany, C-360/12, EU:C:2014:1318, σκέψη 27, και της 18ης Μαΐου 2017, Hummel Holding, C-617/15, EU:C:2017:390, σκέψη 26). Περαιτέρω, από το γράμμα του άρθρου 82 του κανονισμού 6/2002 προκύπτει ότι οι κατά το άρθρο 81, στοιχείο β', του κανονισμού αυτού αγωγές για

διαπίστωση μη παραποίησης/απομίμησης πρέπει να ασκούνται, εφόσον ο εναγόμενος έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώπιον των δικαστηρίων κοινοτικών σχεδίων ή υποδειγμάτων του κράτους μέλους αυτού, εκτός εάν συντρέχει παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας κατά την έννοια του άρθρου 23 ή του άρθρου 24 του κανονισμού 44/2001, τα οποία αντικατέστησαν τα άρθρα 17 και 18 της Σύμβασης των Βρυξελλών.

(βλ. σκέψεις 38-40, 42, διατακτ. 2)

3. Ο κανόνας διεθνούς δικαιοδοσίας του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 δεν έχει εφαρμογή στις αγωγές για τη διαπίστωση μη παραποίησης/απομίμησης που προβλέπονται από το άρθρο 81, στοιχείο β', του κανονισμού 6/2002.

Συναφώς, αρκεί η επισήμανση ότι το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 αντικατέστησε το άρθρο 5, παράγραφος 3, της Σύμβασης των Βρυξελλών και ότι η εφαρμογή της διατάξεως αυτής όσον αφορά την εκδίκαση των αγωγών και ανταγωγών που προβλέπει το άρθρο 81 του κανονισμού 6/2002 αποκλείεται βάσει του άρθρου 79, παράγραφος 3, στοιχείο α', του δεύτερου αυτού κανονισμού.

(βλ. σκέψεις 44, 46, διατακτ. 3)

4. Ο κανόνας διεθνούς δικαιοδοσίας του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 δεν έχει εφαρμογή σε αγωγές για τη διαπίστωση κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης και αθέμιτου ανταγωνισμού οι οποίες είναι συναφείς με αγωγή για τη διαπίστωση μη παραποίησης/απομίμησης κοινοτικού σχεδίου ή υποδείγματος, υπό την έννοια ότι, για να γίνουν δεκτές οι πρώτες, πρέπει προηγουμένως να γίνει δεκτή η αγωγή για τη διαπίστωση μη παραποίησης/απομίμησης.

Συναφώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, εφόσον οι αγωγές για τη διαπίστωση κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης και αθέμιτου ανταγωνισμού ασκούνται σε συνάφεια με αγωγή για τη διαπίστωση μη παραποίησης/απομίμησης κοινοτικού σχεδίου ή υποδείγματος και με αυτές προσάπτεται ουσιαστικά στον δικαιούχο του εν λόγω σχεδίου ή υποδείγματος ότι αντιτίθεται στην κατασκευή, από τον αιτούντα τη διαπίστωση μη παραποίησης/απομίμησης, αντιγράφων του εν λόγω σχεδίου ή υποδείγματος, το αρμόδιο δικαστήριο πρέπει να προσδιορίζεται, για το σύνολο της διαφοράς, βάσει του συστήματος δικαιοδοσίας του κανονισμού 6/2002, όπως αυτό ερμηνεύεται κατά τα προεκτεθέντα με την απάντηση στο πρώτο, στο δεύτερο, στο τρίτο και στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα.

Συγκεκριμένα, σε μια τέτοια περίπτωση, οι αγωγές για τη διαπίστωση κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης και αθέμιτου ανταγωνισμού στηρίζονται ουσιαστικά στους ισχυρισμούς που προβάλλονται στο πλαίσιο της αγωγής για τη διαπίστωση μη παραποίησης/απομίμησης, με τους οποίους υποστηρίζεται ότι η κατασκευή αντιγράφων δεν συνιστά παραποίηση/απομίμηση, οπότε ο δικαιούχος του κοινοτικού σχεδίου ή υποδείγματος οφείλει να δεχθεί τον προερχόμενο από τα αντίγραφα αυτά ανταγωνισμό. Εάν, υπό τις περιστάσεις αυτές, ο προσδιορισμός του έχοντος διεθνή δικαιοδοσία δικαστηρίου διενεργούνταν βάσει του κανόνα του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001, θα θιγόταν η πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 79, παράγραφος 3, στοιχείο α', του κανονισμού 6/2002, το οποίο αποσκοπεί ακριβώς στη μη εφαρμογή του κανόνα αυτού, όσον αφορά, ιδίως, τις διαφορές μεταξύ κατασκευαστών αντιγράφων και των δικαιούχων των κοινοτικών σχεδίων ή υποδειγμάτων, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο το αν ο δικαιούχος του συγκεκριμένου κοινοτικού σχεδίου ή υποδείγματος δύναται να απαγορεύσει την κατασκευή των αντιγράφων.

(βλ. σκέψεις 49, 50, 52, διατακτ. 4)